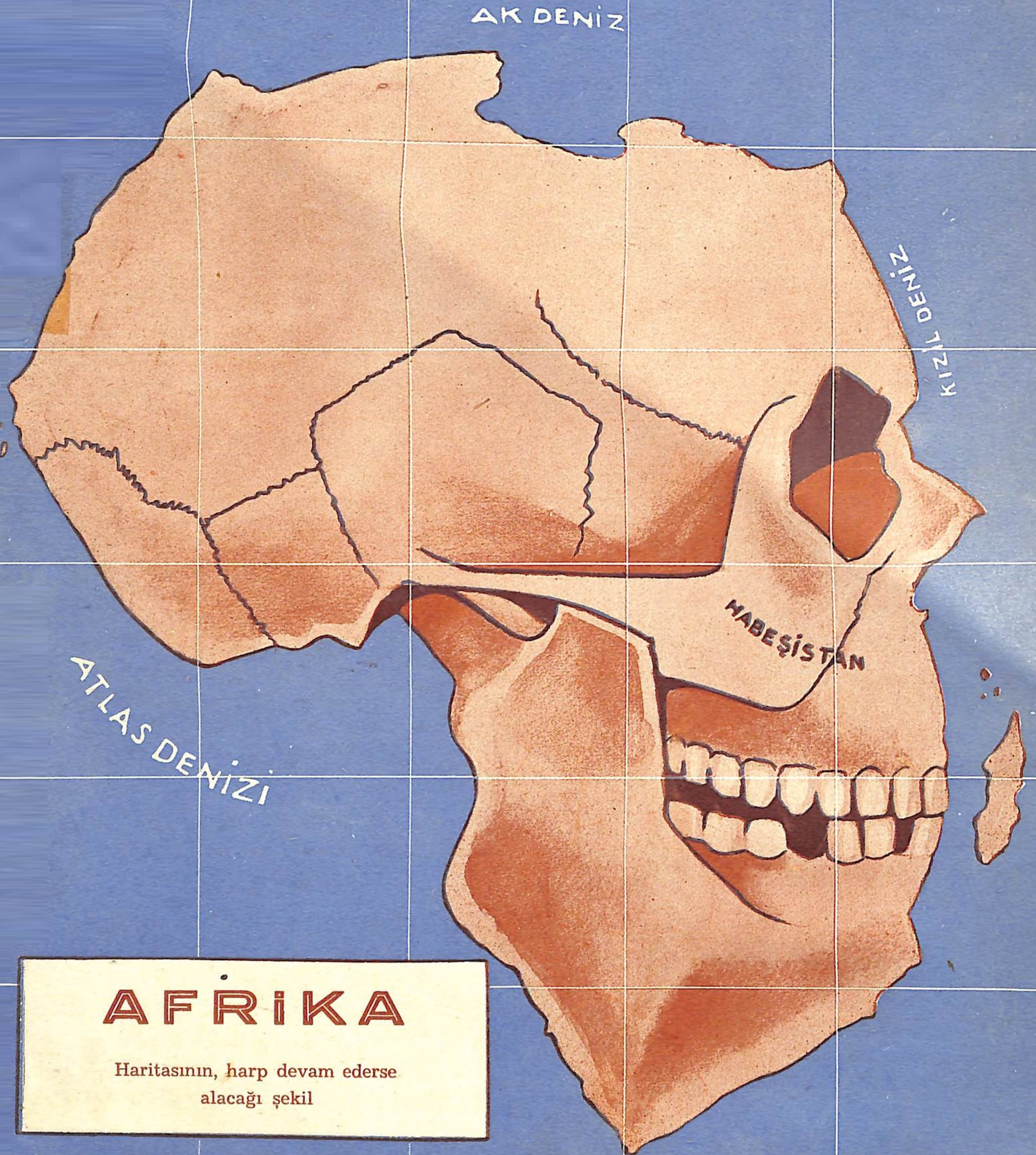
AKBABA

AFRİKA

Haritasının, harp devam ederse alacağı şekil

Ağustos Böceğile Karınca

Yaylalardan, çamlar, çınarlar, çardaklar altından döndüm.. Ağustos böceğine, yeni tâbirle, derin saygılar ve sevgiler duyarak!

Ağustos böceği, insanların sustukları yerlerde ne lüzumlu bir ahenk imiş! Karınca ise, çocuklara yanlış ve fena bir ahlâk dersi vermek için yalnız (Lâfonten) e yaramış faydasız bir hayvan! Bize, kuru, şiirsiz bir teşkilât öğretiyor ve hasislik, merhametsizlik örneği oluyor! Bir hayvan ki, dünyanın güzelliğine hiç bir şey katmıyor, mavi göğe başını kaldırmıyor, yeşil yurda gözünü çevirmiyor ve coşkunluğa gelip ağzından bir ıslık bile çıkarmıyor!

O, yerde, tok karnına, düşe kalka, yuvarlana yuvarlana, deve dikeninin lezzetsiz olması icap eden burçağını taşıyor ve kundura, nal altında şerefsiz can veriyor!

Öbürü, kırağılarla nemlenmiş, tatlı bir limon küfü kokusu serpen meşe dalında, aç karnının bütün isteği, iştihasile sevdiği kırların, *yamaçların*, ormanların, çağlıyanların türküsünü çağırıyor ve coşa coşa, ahenkten tükenip, vecd içinde sanatkârca ölüyor!

Biri, kuru tohumları bol bol kemirebilmek hevesile yerin dibinde yaşamağa razı bir siyah köle. Öbürü, tabiate serenat yapmak için dallara tırmanan kanatsız bir çeşit bülbül...

*

Ağustos böceği, asıl durgun günlerin ve gecelerin tutgunudur. Asıl öyle zamanlarda coşar.

Belli ki, o da, benim gibi, kırlarda rüzgârlı ve bulutlu havaları sevmiyor. Susuyor ve siniyor... Rüzgâr ve bulut tabiatin baş belâsıdır. Onlar harekete geçince ben odama kapanırım.. Bulutlar dağlara çarpar, dağlar bulutları parçalamağa kalkar. Ağaçlar kendi dalları ve yapraklarile bitip tükenmez bir kavga halindedir. Yerlerde *gölgelerle* ışıklar, biri ak, biri kara, *iki* horoz gibi bir teviye dövüşüyor. Güneş, bulutlarla altalta, üstüste boğuşur. Ay, komik bir filimde denize düşürülmüş bir avanak âşık rolü yapar gibidir: Sisler içinde bön bön gülerek, batar çıkar. Dereler, aceleci ve gürültücüdür; ırmağa yetişememekten, denizi boylıyamamaktan korkuyorlarmış gibi, deli deli, iğri büyrü, etrafa vura çarpa, devire devrile, soluk almadan koşarlar.

Böyle bir tabiat, dinlendirici değildir. Bu manzaralar, beni deniz tutması gibi sarsar, yorgun düşürür. Ağustos böceğini de ürkütür, susturur...

*

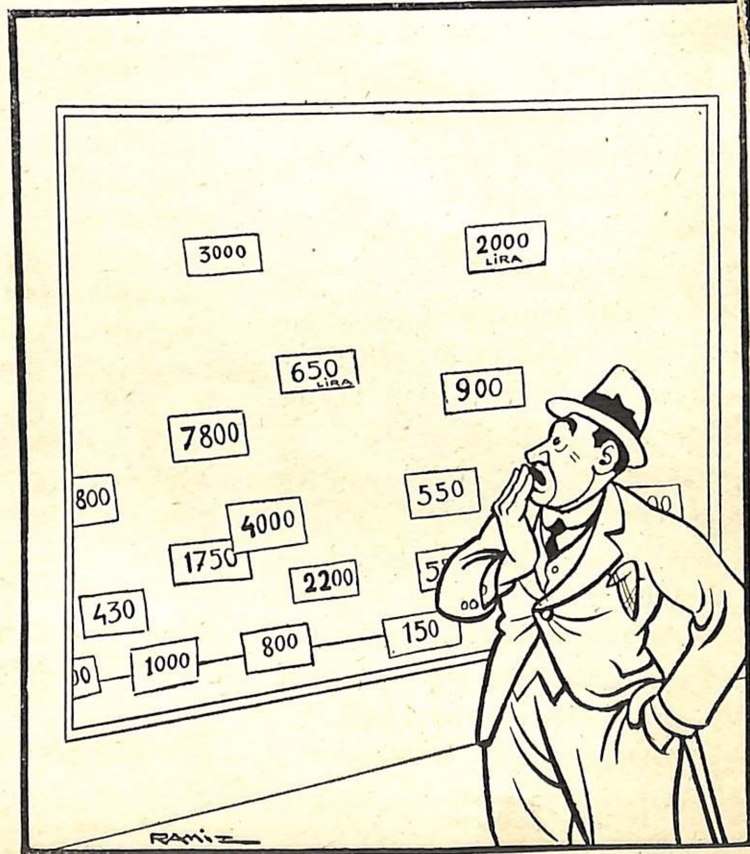
Fakat bazan, gök bulutsuz, hava rüzgârsızdır. Ay, gecenin gezi kaplı sedirine, beyaz kürkten bir manşon gibi atılmıştır: İnsana yumuşaklık duygusu verir, okşamak, koklamak, yüzünüze sürmek istersiniz ve sanırsınız ki beyaz sünbül ve yasemin kokar.

Güneş, hem serin, hem yakıcıdır. Elinizi sürseniz, bir kadın kalçasının yarı ılık ve yarı soğuk o eşsiz okşantısını duyacaksınız sanır, istekle bakarsınız.

Bir mağazanın camekânında :

Karısı neler görüyor!

Kocası neler görüyor!

Konuşma öğrenelim!

— Bizim mahtumun apartımanı...
— Vay, sizin mahtum doktor mu?..

İşte, bu durgun, dinlendirici saatlarda, benim gibi, ağustos böceği de neşelidir. Gıdası, o şekerlenmiş güneş ve o kaymaklanmış aydır. Yalar, emer, öper ve öter!

Ancak, ağustos böceğinin coşkunca, serbestçe öttüğü zamanlardır ki, kırlar kıvamını bulmuş, yorucu olmaktan kurtulmuştur. O öttükçe, kırların nasıl rahat verici, gönül dinlendirici, yaşamayı sevdirici bir şey olduğunu anlarsınız.

Kırların en çok severek dinlediği ses, ağustos böceğinin sesidir!

*

Bırakınız, (Lâfonten) in karıncası ambarlarını doldursun.

Benim ağustos böceğim de kırların ruhunu bestelesin, kırların gönlünü doldursun! **Devekuşu**

Dün, karşıma bir arkadaş çıktı. Epeyce vakittir beni görmemiş:

— Nasılsınız? dedi.

— İyiyim! dedim.

Beş on kelime konuştuk, sustuk.

Beraberce yürüyorduk. Ben rahattım. O, rahatsız oldu. Susmaktan rahatsız oldu.. Durdu, düşündü, lâkırdı bulamadı. Sonra, ne dedi bilir misiniz?

— Ey, daha daha nasılsınız bakalım?

Kan başıma çıktı:

— Birader, dedim, işte güzel güzel, yanyana gidiyorduk. Pek iyi idik. Kafamız da, dilimiz de dinleniyordu. Bu rahatımızı bozdun. Hem de sebepsiz bozdun.. (Daha daha nasılsınız bakalım) a ne lüzum vardı?. Hatta, bunun birincisi bile pek lüzumlu değildi.. Daha daha nasıl olacağım?.. Deminki gibi, sana her rasgelenin olacağı gibi: Ağlanacak halde!

*

Ondan ayrıldım, bir başkası önüme çıktı:

— Size çok tuhaf bir hikâye anlatacağım.. Gülmekten katılırsınız.. Bana ilk anlattıkları zaman güle güle çenelerimin kemikleri ağrıdı...

Başımı öfkeli öfkeli salladım. O söylemeğe hazırlanıyordu, susturdum:

— Arkadaş, dedim, anlatacağın hikâyenin neden reklâmını yapıyorsun?.. Komisyon mu alacaksın?.. Hem ben daha şimdiye kadar (aman, pek tuhaftır!) diye başlanıp anlatılan hikâyelere hiç güldüğümü hatırlamıyorum.. (Güleceksin) denince, gülmem kaçıyor!.. Sonra, hikâye anlatmanın da bir usulü vardır: Durup dururken, damdan düşer gibi anlatılmaz. Yeri gelir, bir vakaya uyar, bir işle ilişiği olur, o zaman keyfi çıkar, tuhaflığı anlaşılır. Ayak üstü, otomobil kazası anlatır gibi, aceleye getirilmez.. Seferberlik haberi vermiyorsun!..

*

Benden ayrıldı.. Üçüncüsüle karşılaştım:

— Sorma, dedi, öyle canım sıkıldı ki... Hasan Efendi kuyuya düşmüş...

— Vah vah.. Ölmüş mü?

Burasına, can alacak noktaya cevap vermedi. Uzun ve meraklı anlatmağa düşkün...

— Dün akşam biraz başı ağrıyormuş...

Sordum:

— Dün akşam mı kuyuya düşmüş?

— Hayır, bu sabah...

— E, neden dün akşam başının ağrıdığını bana anlatıyorsun?

Duraladı:

— Şey, dedi... Bana öyle anlattılar!

— Sen, sana anlatanların para ile tutulmuş aktörü değilsin ya... Lüzumsuz yerlerini geç...

— ... Sabahleyin erken kalkmış, bir kahve içmiş, sigarası bitmişmiş.. Çıkmış... Evini bilirsin ya... Hani bir kere gitmiştik, geçen yıl, bahar mıydı, sonbaharmıydı?.. O gün yağmur da yağmıştı.. Yeni yaptırdığım...

— Stop!. Kuyuya düşen Hasan Efendi öldü mü, ölmedi mi?

— Ölmedi!

— O ölmemiş amma ben öleceğim: Senin kuru lâkırdı kuyuna düştüm, çıkamıyorum.. Boğuluyorum.. Can çekişiyorum.. İmdat!..

*

Bu üç adam gibi konuşmayınız.

Akbaba

Muallimler albümünden :

Beden terbiyecisi : F. Acar

BÜLBÜL DERELİ

Bülbüldereli bir zamanlar Üsküdarı haraca kesmiş bir bıçkındı.

Günlerini Aynalı kahvede esrar içmek, semaî okumak, sokaktan gelip geçen kadınlara sarkıntılık etmekle geçirirdi.

Mesleği tulumbacılıktı. Arasıra yangın oldukça kunduralarını, pantalonunu çıkarır; keçe külâhını bastırır, kamçısını alarak tulumbanın önüne düşerdi.

İstanbulun o zamanki yangınları bir felâketti. Fakat onun üç dört sokak aşırı yoldan gelen naraları, «heheheyt... Ne yaman geliyor Bülbüldereli» diye haykırması mahalleliyi yangından ziyade ürkütürdü.

Yangın onun için bir nevi akındı, Önüne geleni kamçılar, kapıları kırarak evlere girer, kadınlara, kızlara sataşır, yükte hafif, pahada ağır eline ne geçerse tulumbanın sandığına doldurarak geri dönerdi.

Bu çapul onu zamanın beyleri, paşaları gibi geçindirebilecek; at araba, konak sahibi edecek bir derecedeydi. Fakat ne çare ki o çul tutmaz bir serseriydi. Kaç parası olursa olsun yirmi dört saatten ziyade elinde durmazdı. Zaten parayı ne yapacaktı. Üsküdarın bütün dükkânları onun demekti. Ayağına bir yemeni, sırtına bir gömlek aldığı zaman hangi babayiğit dükkâncı ondan para istemeğe cesaret edecekti?

Lokantaya daima bir kaç omuzdaşla beraber gider, dışarı çıkarken ahçıya:

— Bana bak... Enayilik istemem. Arkadaşlara dikkat et... Bir daha geldikleri vakit iyi ikram et karışmam yoksa... derdi.

Bülbülderelinin «iyi ikram et» demesi «bunları da benim gibi anafordan besliyeceksin» manasına idi.

Ahçı bunu anlar:

— Sen kasavet çekme aslanım, haydi Allah selâmet versin, diye tulumbacının sırtını okşardı.

Akşamları meyhanelerde ayni hal..! Arkasında bir kaç kopukla dükkânları birer birer dolaşır, her birisinde üçer beşer kadeh rakı içerdi.

Zamanı zamanına uymazdı. Bazan neşeli olur, ahaliyi gülmekten kırar geçirirdi. Fakat bazan da müşterilerin bir halinden alınır, yahut suratlarına kızar; hiç yoktan bir çıngar çıkarır, bir kaç kişinin kafasını, gözünü yarmadan, dört beş cam çerçeve indirmeden meyhaneden çıkmazdı.

O semtin kadınları evlerine dönerken sokakta ona raslamak korkusile gece oturmasına gidemez olmuşlardı.

Dehşet o dereceyi bulmuştu ki analar yaramazlık eden çocuklarını Bülbüldereli ile tehdit ederler, o gece yarısına doğru nara atarak yahut türkü söyliyerek sokaktan geçerken genç kızlar yorganlarının içinde tir tir titrerlerdi.

Polis, jandarma, bekçi ona diş geçiremiyordu. Bir kere gayet bulaşıktı, eli sakardı.

Gözü kızdı mı karşısındaki kim olursa olsun belindeki kamaya saldırırdı.

Polisler onu karşıdan görünce yollarını değiştirirler:

— Nemize lâzım..? Durup dururken başımızı bir derde mi sokalım?.. Herifin şakası yok... Şişleyiveriyor... Gittiğimizle kalırız, derlerdi.

Bu söz çok haklıydı. Vurulanlar, hattâ ölenler hakikaten gittiklerile kalıyorlardı. Çünkü bu gibi vakalar üzerine, suçun derecesine göre, bir kaç gün yahut bir kaç ay deliğe tıkılan Bülbüldereli ya mahkemede beraet ediyor, ya irade ile affolunuyordu.

Bunun sebebi şu idi ki Bülbüldereli göründüğü gibi kimsesiz bir adam değildi. Sarayda eli vardı.

*

Bülbülderelinin amcası Abdülhamidin hafiyelerindendi. Bundan başka on ikiler arasında da akrabaları vardı. O zamanda bir insan için bundan daha büyük bir asalet rütbesi olamazdı.

Bülbülderelinin kodese tıkıldığı haber alınır alınmaz derhal bu kuvvetler harekete gelir, hâkimlere tehditler gider, padişahın mabeyincilerine yalvarılıp yakarılır ve Bülbüldereli hapiste esrarını çekerek, tanburasını çalıp semaisini okuyarak yahut ta kızdığı hapishane arkadaşlarını pataklıyarak kurtuluş gününü beklerdi.

Bülbüldereliye ahali arasında bir çok diş biliyenler vardı. Bu tulumbacıya en sönmez bir kin güdeni Üsküdar hapishanesi müdürü tiryaki Arif Efendi idi.

Tiryaki lâkabından da anlaşılacağı üzere Arif Efendi titiz bir ihtiyardı. Külhanbeyinin Üsküdarın başına bir dere beyi kesilmesine ötedenberi kızardı. Onun bir gün sokakta gelinlik kızına takılması tiryakinin büsbütün afyonunu patlatmıştı.

Arif Efendi beş vakit namazda ellerini açar:

— İlâhi yarabbi... Artık celâlin göster... Şu külhanbeyi ikidir elime geçiyor, artık hesabını göreceğiz diye sevinmeme vakit kalmadan sevin

— Bu ay ikramiyeli sigaralar çıkıyormuş..

— Desene ikramiyeyi bulacağız diye halimiz duman olacak!..

— Anne, seni görenler benim ablam sanıyorlar..
— Ay, o kadar ihtiyar mı görünüyorum!..

ğim kursağımda kalıyor. Şunu elimle cellâda teslim ettiğimi ne vakit nasip edeceksin? diye dua ederdi.

*

Bir gün Bülbüldereliyi gene ellerinde kelepçe ile hapishaneye getirdiler. Bir yangın esnasında babayiğit bir delikanlıyı bıçaklamıştı.

Tiryaki Arif Efendi bıçaklanan delikanlıya acıdı. Fakat vakaya memnun oldu. Bu defa galiba Bülbülderelinin hesabı tamamdı. Gazeteler onun aleyhinde yazıp çiziyor, tiryakinin tanıdıklarından olan ceza reisi ateş püskürüyordu.

Bülbüldereliyi yalnız taş bir odaya kapamışlardı. Hapishane müdürü kapının önünden geçerken memnuniyetle ellerini uğuşturuyor, bazan hattâ kapıyı açtırarak onunla konuşuyordu:

— Ne yapıyorsun bakalım?.. Keyifler iyi mi?. Hiç kimseye kabahat bulma... Kendin ettin, kendin buldun... Cezanı çekeceksin? diyordu.

Fakat bazan da kayıptan bir ses Tiryakiye: «Ya çekmezse, ya gene kurtulursa» diyor ve ihtiyarı kudurtuyordu.

*

Bir gece yarısı sıcak yatağından kaldırılarak hapishaneye götürülen Tiryaki Arif Efendi elindeki kâğıdı okuyor, parmaklarının arasında evirip çviriyor, tekrar okuyor, sararıyor, kızarıyor, morarıyor ve durmadan odasında dolaşıyor...

Arasıra pencerenin önüne giderek dışarıdan gelen keser gürültüsünü dinliyor; dudaklarında bir sinirli gülümseme beliriyor, kendi kendine: «Bu gürültüyü o da elbette işitiyordur. Dışarıda darağacı kurulduğunu akıl edebiliyor mu acaba?» diyordu.

Şafak sökerken göğsünü ilikledi, fesini, boyunbağını düzeltti. Halecanını yenmeğe çalışarak odasından çıktı.

Hapishane müdürü önünde fener tutan bir gardiyan, arkasında jandarmalarla merdivenleri iniyor, karanlık koridorları titreye titreye geçiyor; nihayet Bülbülderelinin kapısına geliyor...

Ortalıkta arasıra gelen keser takırtısından başka ses yok... Evvelâ küflü bir anahtar, sonra bir demir gıcırtısı... Bülbüldereli yatağından fırlıyor... Sabahın ve fenerin sönük ışığı içinde hapishane müdürüne ve arkasındaki süngülü jandarmalara bakıyor. Birdenbire benzi kireç gibi kesiliyor, şaşkın şaşkın:

— Ne oluyoruz? Ne oluyoruz? diye soruyor. Sonra sesi tıkanarak:

— Dinini seversen beybaba... Başımıza bir şey mi geliyor? diyor.

Hapishane müdürü donuk, vakur bir çehre ile karşısında dimdik duruyor. «Ne oluyoruz?» sualine dışarıdaki meşum keser gürültüsünden başka cevap gelmiyor.

Tiryaki nihayet dile geliyor, memuriyetinin bütün vekarile ve kalın bir sesle emrediyor:

— Haydi Bülbüldereli, kalk giyin!

Jandarmalar onun üstlerine atılmasından korkuyor gibi geri çekilerek tüfeklerini ellerinde sıkıyorlar. Fakat onda sıçramağa değil, yerinden kımıldanmağa takat yok.

Bülbüldereli kalkmak istedikçe nüzüllü bir ihtiyar gibi yatağına düşüyor.

Hapishane müdürü vakur ve mahzun bir sesle:

— Haydi Bülbüldereli. Sen çok günah işledin; şurada aptest al; iki rekât namaz kıl; namaz surelerini unuttunsa ben söyleyim, sen tekrar et; sonra ellerini aç. Tövbe istiğfar et... Allah gafururrahimdir seni affeder.

Bülbüldereli artık çocuk gibidir. Kollarına girerek ayağa kaldırıyorlar; testisinden su döküyorlar. O kuru kuru hıçkırarak aptest alıyor, iki rekât namaz kılıyor; sonra ellerini açarak tövbe istiğfar ediyor.

Nihayet, etraftakilerin yardımile giydiriliyor; kollarına girilerek adım adım keser seslerinin geldiği kapıya doğru götürülüyor.

Hapishane müdürü:

— Acele etmeyin... Adamcağızı yormayın... Yavaş yavaş, diyor.

Nihayet demir kapının sürgüleri ve kanatları açılıyor: Bomboş bir virane. Bir mahalle bekçisi yere oturmuş, elindeki demir parçasile bir gaz sandığına vuruyor.

Hapishane müdürü bekçiye: «Yeter artık» diye işaret ediyor. Sonra elindeki kâğıdı açıyor:

— Oğlum Bülbüldereli... Zatı şahane seni bu defa da affetti... Ömür ve afiyetine dua et ve mümkünse arasıra deminki tövbeni hatırla; haydi uğurlar olsun, diyor.

Ağustos böceği

— İstanbulda tifo çoğalıyormuş.. Sağlık müdürlüğü vazifesini yapmıyor mu nedir?!

— Kim demiş, daha geçen gün gazetelerde tekzip etti ya..!

Yıkanmaktan!

Eski müşteri meyhaneciye önündeki kadehi gösterir:

— Bana bak Barba. Senin kadehler eskiden bu kadar zayıf ve kısa boylu değildi..

Barba gülümser:

— Senin elbisenin kolları, pantalonun parçası da bu kadar kısa, bedeni bu kadar dar mıydı ya?

— Benim elbiseler en aşağı dört senelik. Yıkana yıkana çekti.

— Benim kadehler de en aşağı on senelik. Hem seninkiler gibi ayda yılda bir değil, günde bir kaç defa yıkanır!

Deliliğin ilâcı

— Delilik ilâcının bulunmasına sevindin mi?

— Doğrusunu istersen o kadar sevinmedim. Delilik tedavi edilirse bir kere İstanbulun imarı işi kalır; kimse apartıman yaptırmağa kalkmaz. Akay ve tramvay şirketleri top atar. Çünkü pazar günleri sardalya fıçısına sıralanır gibi dizi dizi, tıklım tıklım vapurlara, tramvaylara dolarak eğlenmeğe, hava almağa, istirahat etmeye gidenler görülmez olur.

Otomobiller ortadan kalkar. Çünkü kellesini koltuğuna alıp malûm yol ve yokuşlarımızda malûm arabalarla dolaşanlar dolaşmaz, olurlar ve caddelere bile çıkmağa cesaret edemiyerek arka sokaklardan işlemeğe başlarlar.

Beyazıttan Beyoğluna yer altından yol, Sarayburnundan Haydarpaşaya su üstünden asma köprü gibi medenî projeler tarihe karışır.

Bir çok lüks eşya dükkânları kapanır; herkes bunlara vereceği parayı kömüre, oduna ve hattâ borçlarına vermeğe başlar. Beş yüz liralık tilki kürkleri koyun postu derecesine düşer.

Eczahanelerde saç büyüten, yüz ve saire gençliğini iade eden ilvçlara tesadüf edilmez olur.

Ahali mikrop, yangın ve saire korkusundan sinemalara gitmez, sanat mahvolur.

Mahallelerde artık radyo sesi işitilmez oluruz.

Ahaliyi içkiden vazgeçirmek gayesile teşekkül etmiş Yeşil Hilâl gibi hayırlı müesseselerin kapıları kapanır. Delilik ilâcının hele bizim Babıâlide yapacağı sarsıntı ve yığıntılar saymakla tükenecek gibi değildir. Kitapçı dükkânları lokanta, zerzevatçı, kasap dükkânlarına çevrilir. İlk şiringada gazeteler kat kat, renk renk yapraklarından soyunurlar, ikincide büsbütün terki ticaret ederler. Muharrirler yıllardanberi verdikleri öğütlerin en doğru ve en hayırlısını kendilerine vererek bu işin çıkar bir yol olmadığına karar verirler ve başka iş tutarlar. Böylece edebiyatımız mahva yüz tutar.

Delilik ilâcının aile hayatında yapacağı tesir de büyüktür. Bütün İstanbul akıllanınca ortada evlenecek erkek kalmaz.

Fakat deliliğin ilâcı bulunduğu hakkındaki haberler eğer doğru ise bundan ilk müteessir olacak müessese Uluslar Kurumu olacaktır. Çünkü onun sayın sakıfları altında ebedî *sulh* ve adaleti temine çalışan sayın üyeler şiringayı yer yemez kendilerini *balıklama* pencerelerden atacaklar ve bu hayırlı müessese tarihe karışmış olacaktır.

Akbaba

Asıl çare

— Yeni bulunan delilik ilâcına ne dersin?

— Bu o kadar şaşılacak bir şey değil. Marifet aptallığın ilâcını bulmalı. Fakat zannederim ki o mümkün olmıyacak!

Muallimler albümünden :

Edebiyatçı Ali Sedat

ÇIKTI

AYDABİR

ÇIKTI

Bugün çıkan 3 üncü sayısında:

Tanınmıyan adam!
Yazan : **REŞAT NURİ**

Karl Marx ve Namık Kemal
Yazan : **PEYAMİ SAFA**

Tansiyon merakı
Dr. EKREM ŞERİF

Avcı Mehmet
Yazan : **AHMET REFİK**

Apartıman
Yazan : **SABAHATTİN ALİ**

KAÇIRILAN FIRSATLAR
Cevap verenler:
Hüseyin Cahid, Ağaoğlu Ahmet, Fazıl Ahmet, İzzet Melih, Kemal Cenap, Ata Refik

ŞİİRLER
Yazanlar :
Halit Fahri, Orhan Seyfi, Yusuf Ziya, Halide Nusrat, Faruk Nafiz..

SAÇSIZLARA MÜJDE!
Saç çıkarma ilâcı bulundu.. Bu ilâcın kâşifile meraklı bir mülâkat!

Sinemada öpüşmeler!
Yazan : **AHMETHİDAYET**

Avrupada seyrettiğim
İlk maçta
Bekiri görmüştüm!
Yazan : **SAİT ÇELEBİ**

Kadın, Moda sayfaları

AYDABİR

En büyük, en güzel, en zengin mecmuamızdır.

84 SAYFA, 25 KURUŞ

ESKİ KURT

— 1 —

Bu yaz, nisan gelince, kolumdan tuttu dayım,
Dedi:
— «Bir hafta sonra ben Büyükadadayım,
«Hemen bavulu alıp, misafir gelmelisin,
«Geriye çevirirsen teklifimi delisin!...
«Sersem!.. Kurulacaksın sekiz odalı köşke,
«Beni de böyle köşke çağıran olsa keşke!...»

*

Ne çare, kıramadım dayımın bu sözünü,
Görmeğe mecbur oldum tam altı ay yüzünü:
İhtiyar bir dakika ayrılmadı yanımdan,
Beni, yoldaşlığile, usandırdı canımdan:
Tam gezeceğim zaman, o da giyinir hemen,
Ben nereye saparsam, dayım da kırar dümen!..
Sabahleyin Dildeyim: Yanımda dayım da var!...
Öğleyin Hıristosta: Peşimdedir ihtiyar!..
Akşam iskeledeyim: Dayım gene kolumda!...
Mehtapta çamlıktayım: Gene bekler yolumda!...
Bir kıza bakmış olsam, beni azarlar, haşlar,
Vazeden softa gibi, sonra öğüde başlar:

— «Oğlum iradeli ol, sakın şeytana uyma,
«Onlara bakmak için, içinde heves duyma!...
«Seni baştan çıkarır bu dudaklar, bu dişler,
«Kadın yüzüne bakan çok büyük günah işler!..»

*

İskele oluyordu her akşam kalabalık,
Bir iğne atsan düşmez, mahşer gibi ortalık!..
Dolaşan güzelleri dayım bildiği için,
Derdi:
— «Gideceği yer senin gibi bir gencin,
«Oğlum!.. Elbet değildir kadın dolan iskele,
«Hakkımı helâl etmem ayağını at hele!...»
Bir gün, usanıp dedim:
— «Ya, nereye çıkayım?..
«Ben yalnız merkeplerin yüzüne mi bakayım?!..»
Dayım kaşını çattı:
— «Dağa bak, denize bak,
«Bahçemizde açılan şu zümrüt filize bak:
«Kırlarda gez.. Tabiat seni mesut yaşatsın!..
«Hey, Tanrım!.. Şu kadınlar yerin dibine batsın!...»

Çocukluklarında nasıldılar : 5
Ressam Şevket!

Doktor — Hiç kan aldırmadınız mı?..
Hasta — Hayır doktorcuğum, hamdolsun, bir kaç aydanberi karımla kavga ettiğimiz yok!

— Belediye şehrin çirkinliklerini örtmek için her tarafta ağaç diktirecekmiş..
— Eyvahlar olsun.. Bir kaç yıl sonra koca İstanbul ormanlar içinde kaybolacak, desene!..

— Yahu, böyle bir bayrak asmakla bayram olur mu?.. Evini niçin donatmadın?..
— Sorma birader, bizim karıyı donatmaktan, evi donatmıya imkân kalmadı ki!..

— 2 —

Mayısın, gül kokulu, en baygın bir gününde,
Akşam dolaşıyorduk bir otelin önünde,
Gözüm kapıda duran bir genç kadına kaydı:
Yüzü bir tolun aydı!.. Kaşları tıpkı yaydı!..
Beyaz elleri yumak!.. Derisi köpükten ak!..
Göz bebekleri parlak!.. Omuzları toparlak!..
Solgun, donuk bir yanak!.. Alev gibi bir dudak...
Çok biçimli bir ayak!... Çene biraz yuvarlak!..
Dedim: Bu kadın ancak, kalbimi bağlıyacak!..
Olsa ıssız bir bucak!.. Kolum olsun salıncak!..
Varsın öğütler versin dayım olacak bunak!...

*

Dayım işi çakmıştı, dedi:
— «Bakma iblise,
«Evlâdım!... Kulak verme kalbinden gelen sese!..
«Zehirlidir onların vereceği her buse!..
«Kadın kısmı değil mi, cilve yapar herkese!..
«Yeter ki açık olsun onlara cüzdan, kese!..
«Sonra kurban gidersin geçici bir hevese!..
«İnsanı, bir bakışta, onlar koyar kafese!..
«Kadınlara yaklaşmam, gelsem de son nefese!..
«Horoz olsam sokulmam tavuk dolu kümese!..
«Razıyım ben olayım, sözüm yalansa, köse!...»
Dayım kolumu çekti: «İblis.. İblis..» diyerek,
Sürükledi:
— «Gel, oğlum!.. Yolcu yolunda gerek!...»

Ayrılırken titredim, çünkü açıktı şansım:
Karşılıksız kalmadı küçük bir reveransım!..

— 3 —

Dayım daha uyurken, fırladım ertesi gün,
Dedim: «Koca ihtiyar!.. Softalığınla öğün!..»
Hemen otele koştum, çevirdim bir garsonu,
Pişkin adam tanıdı tarif edince onu,
Dedi:
— «Şimdi uyandı, gidip vereyim haber,
«Çağırırsa çıkarız odasına beraber!...»
Bol bahşişi alınca, aştı merdivenleri,
Gözleri parlıyarak, az sonra döndü geri,
Güldü:
— «Biraz anlattım tanıdı hemen sizi,
«Gelin, götüreceğim odasına ben sizi!...»

*

Güzel kadınla geldim içeride göz göze,
Bakışıp anlaşmıştık, lüzum yoktu hiç söze!..
Dayım: «İblis..» diyordu, ben meleğe ulaştım,
Bir iki saat geçti.. Kadınla vedalaştım!..
Ona vermek istedim çıkarken biraz para:
Komodinin üstüne bıraktım yirmi lira!..
Kadın, bir gözucile, paraya bakar bakmaz,
Dedi:
— «Veriyorsunuz dayınızdan daha az!...«

Necdet Rüştü

Garson Mektebi dersleri

Gazeteler bu sene açılması takarrür eden garson mektebinin, bütçe darlığından dolayı, gelecek seneye kaldığını yazıyorlar.

Doğrusunu söylemek lâzım gelirse bu memleket namına pek ehemmiyetli bir ziyandır.

Garson namzetlerine bir küçük hizmet olur ümidile mektepte okunması takarrür eden derslerden bazılarını hulâsa olarak Akbabada neşretmeğe karar verdik. Bugün birinci derse başlıyoruz:

HESAP DERSLERİ

Bildiğimiz hesap ilminde olduğu gibi garson hesabında da dört ameliye vardır:

Cem, tarh, darp taksim.

Cem

Cem sayıları altalta yazıp toplamaktır. Yalnız lokanta ceminde yekûnun âdi hesap cemindeki yekûndan yüzde yirmi otuz nisbetinde fazla çıkması lâzımdır. Meselâ mektepte 3 + 4 = 7, lokantada ise 9 yahut *10* eder.

Maamafih bu hesaba *aklı* ermiyen bazı zorlu müşteriler *inat* etmeğe kalkacak olurlarsa *yekûnu* onların kaidelerine göre *tashih* etmek muvafık olur.

Â*di* cemle lokanta cemi arasındaki bir *ikinci* fark ta şudur: Âdi cemde aynı cinsten olmıyan şeyleri bir araya toplamak caiz değildir. Meselâ üç şairle iki ressamı bir araya getiremezsiniz. Fakat garson mektebi hesabında böyle bir kayıt yoktur. Meselâ iki kilo tereyağını beş kilo vejetalin, üç kilo koyun etini yedi kilo keçi eti, bir kilo sütü üç kilo terkos suyu ile cemetmekte hiç bir mahzur yoktur.

Tarh

Tarh büyük bir sayıdan küçük bir sayıyı çıkarmaktır. Bu ameliye lokantalar için çok nazik ve mühimdir. Yekûna tesirini göstermeden porsiyonlardan bir kısmını tarhetmesini, müşteriye götürmekte olduğu bir tabakta gözüne ilişen sinek ölüsünü ustalıkla çıkarmasını bilmiyen garson mesleğinde ilerliyemez.

Darp

Bu ameliye bilhassa içkili lokanta, meyhane ve bar garsonlarına çok lâzımdır. Buralarda cem vasıtasile halline imkân bulunamıyan bazı hesap meseleleri çok kere darp ameliyesile halledilir.

Taksim

Taksim bir büyük sayıyı muayyen miktarda müsavi sayılara ayırmaktır. Diplomalı garson taksim ameliyesini de gayet iyi bilmeli, bir tavuğu yerine göre on on iki parçaya, bir büfteği mümkün olduğu kadar ince dilimlere ayırmaya eli yatmalıdır.

Kesri âşari

Lokanta hesabında kesri âşari müşterinin yediği yemek parası yekûnuna yüzde on ilâve etmek ve bu yekûn altmış iki, yetmiş yedi gibi teltikli bir sayı olursa *altmış* beş ve seksen gibi yuvarlak adedlere çıkarmaktan ibarettir.

Kesri âdi

Lokantalarda tabak ve bardaklara tatbik edilen bir ameliyedir. Garson bu ameliyeyi mümkün olduğu kadar azyapmalı ve daha ziyade müşteriye bırakmalıdır.

Bu kesrin içkili lokantalarla meyhanelerin camlarına, çerçevelerine ve patronlarının başına tatbik edilen bir nevi daha varsa da onu bilmek garsonlardan ziyade müşteriye ait vazifelerdendir.

Faiz, iskonto

Bu da bilhassa içkili lokanta, meyhane ve bar garsonları için çok ehemmiyeti olan bir hesap ameliyesidir. Şişe yahut kadehlerin adedi dördü, beşi geçtikten sonra bunlara münasip bir faiz zammetmesini bilmek garsonun vazifeleri cümlesindendir. Faizi mürekkep bir faizin hesabını şaşıracak derecede sarhoş olan müşterilere tatbik edilen bir nevidir.

(Arkası var)

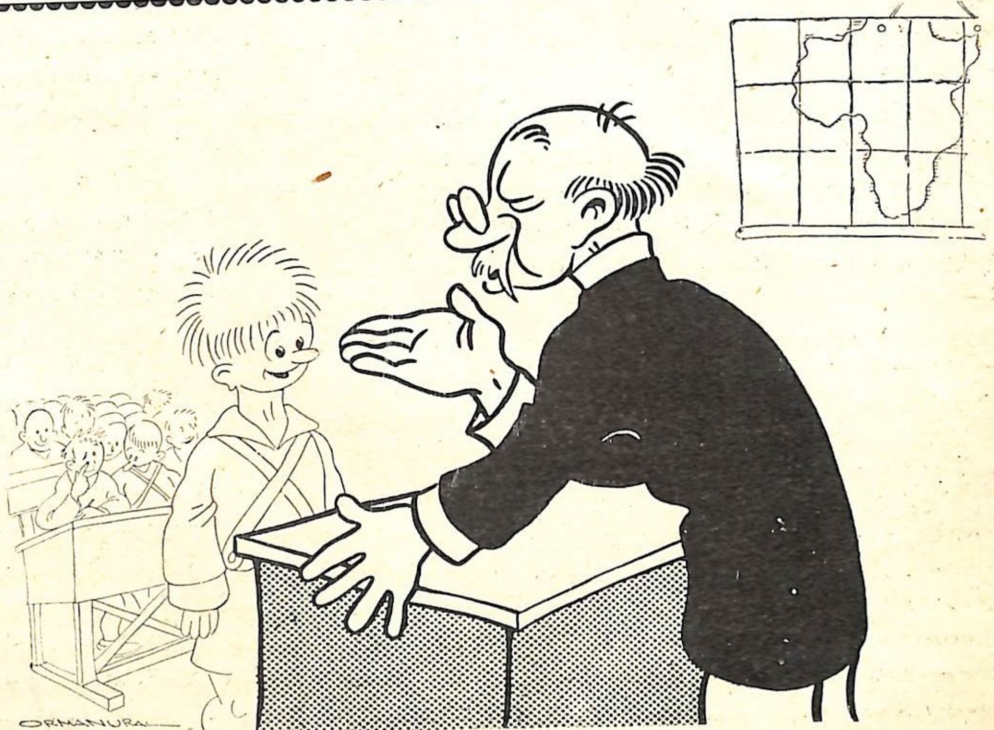
Akıl hocası

Yananlar!

— İşittin mi? Amerikada bir doktor deliliğin ilâcını bulmuş.

— Bay Mazhar Osman yandı desene...

Muallim — Oğlum, bugünkü Avrupa medeniyetinin en büyük eserlerini sayar mısın?

Talebe — Top, tüfek, zırhlı, tank, tayyare, zehirli gaz...

AHRET DÖNÜŞÜ

Akbaba'nın romanı : 6 Yazan : **Ağustos böceği**

Bu tecessüs jesti de biraz evvelki hırsızlık jesti gibi iğrenç, aşağılık bir şey... Hem neye yarar? Elde edeceğim delil üzerine karıyı yahut âşıkını öldürecek değilim ki? İnsana aldatan karısını öldürtecek iki kuvvet vardır: Aşk ve şeref. Âşık değilim. Türlü sefalet, dırıltı, hır gür içinde geçmiş on küsur yıllık bir evlilik hayatına aşk mı dayanır? Hiç bir şey olmasa benim günlerce suratımda gezdirdiğim bir karış tıraşım, onun soğuk havalarda sırtına alıp gezdiği masa örtüsünden gülünç pelerin bizi birbirimize iki maskara gibi göstermeğe ve birbirimizden soğutmağa yeterdi. Kadın taşlığa alacaklı girdiği zaman dolaba, yahut kömürlüğe saklanan zelil bir kocayı aşkla sevebilir mi? Erkek sokaktan girdiği zaman «sen lokantalarda yağlı etleri tıkınıyorsun da beni evde sade suya pirinç çorbasile besliyorsun!» diye üstüne salan kadını aşkla sevebilir mi?

Âşıklık maşukluk noktasından biz birbirimiz için çoktan vefat etmiş insanlarız. Elbette şu kırmızı boya şu kadının dudağından kuş gibi uçup şu erkeğin ağzına yapışmadı. Demek ki birbirlerini öptüler. Fakat anlaşılan zannettiğimden aşağılık bir adamım ki buna icap ettiği kadar ateşle isyan edemiyorum. Hattâ «şu adam şu kadını nasıl öptü?» diye amcazadeye karşı içimde bir acıma ve şefkat bile uyanıyor. Evet ben bu kadını sevmiyorum. Kasaptan bazan et alırken çengelde asılı sığır butları kazara omuzuma sürülür. Bu kesik çıplak etlerin vücuduma sürtünmesi nasıl bende bir tiksinti uyandırırsa Belkisin koluna, bacağına dokunmak ta bana hemen hemen öyle bir tiksinti veriyor. Şu halde benim bu kadını kıskanmama imkân yok ki beni aldattı diye öldürmeğe kalkayım.

Şeref ve namus bahsine gelince, Muratçığım galiba sen o meselede de yaya kalacaksın. Uçan kuşa borcun var. Gün oluyor ki yoğurtçu, zerzevatçı, tahin helvacı saatlarca kapıyı çaldıktan sonra pencereye karşı avaz avaz bağırmağa başlıyor. Tıpkı eskiden bayram günleri kapıda mani okuyan bekçiler gibi... Yalnız şu farkla ki bunların okudukları mani değil, büsbütün ayrı ahenkte bir takım nesir parçalarıdır. İkinci bir fark ta istedikleri bahşiş değil, kendi haklarıdır. Mahalleli pencereleri açıp dinler, onlar avaz avaz söylerler: «Yahu sizde yüz, surat yok mu? İnsaf yok mu? Namus yok mu? Fakir esnafı dolandırmağa Allahtan korkmuyor musunuz? Elinize bir keşkûl alın da dilenciliğe çıkın. Dolandırıcılığa mı çıktınız? Behey namussuz herif ve saire ve saire... Bir misline edebiyat tenkitlerinden başka bir yerde tesadüf edilmiyen bu küfürleri oturduğum yahut saklandığım yerde sineye çekerim ve arımdan ölmem... Demek ki şeref ve namus denen şey bende yok... Yahut eskiden bir miktar vardıysa bile aşına aşına kırıklandı, neticede yok oldu... Bizim bildiğimiz namuslu adam evine kapısından girip çıkar. Ben bir alacaklıya raslamak ve tahkir edilmek korkusile yolu değiştirdim; arkadaki viraneden ev sahibinin çardağına tırmanıyorum; camı tıkırdatıyorum. Adamcağız yatağından kalkıyor, beni eve zampara alır gibi pencereden içeri alıyor... Evet benim namuslu bir adam olduğumu iddia etmem gülünç olur. Namus ve şereften bir parça nasibim olaydı hiç olmazsa esnafın karşısına çıkar: «Birader parayı veremiyorum, bu gidişle ileride de veremiyeceğim. Bari istediğiniz gibi hakaret edin de biraz yüreğiniz genişlesin» derim. Evet ben şerefsiz ve korkak bir insanım. Şu halde benim şeref ve namus namına kan dökmem de manasız ve mantıksız olur.

Sarhoşlar cenaze gibi sessiz sadasız uyumakta devam ediyorlardı. Murat gülümseye gülümseye yüzlerine baktıktan sonra kuru kafayı havaya kaldırdı; yüz yüze konuşmağa başladı:

— Gülersin çapkın... Bana gülersin ha..? Odasının penceresinden fırtınayı seyreden bir insan kadar bahtiyar bir gülüşün var... Artık ne açlık kaygusu, ne hakaret korkusu, ne yarın düşüncesi... Gene manalı manalı gülmeğe devam ediyorsun?.. Ne demek istediğini anlıyorum:«Ne duruyorsun? diyorsun, ne duruyorsun? Benim gibi yapsana» dur, dur... Nasihatini tutacağım. Benim davamı ölümden başka bir şey temizliyemez. Bunu gerçi daha evvel de düşündüm... Fakat borçlarımı ödemiyeceğimden emin olduğum halde arasıra «adam sen de. Bir yolunu bulur, elbet öderim» diye ümide kapılmam yolunda boş bir fantaziye olarak... Fakat bu gece iş ciddîye bindi. Kafamın içi şenlik gecesi gibi apaydınlık... Sefaletimi bütün derinliği ve çaresizliğile görüyor ve buna ölmekten başka ilâç bulunamıyacağını anlıyorum. Bu gece bu fırsatı kaçırırsam yandı. Bir daha geçmiş ola. Evet dişimi sıkıp kendimi öldürmeliyim.

*

Ölüm Murat için dayanılmaz bir ihtiyaç haline girmişti. Sabahleyin «ne haltedeceğiz gene bugün?» diye uyanmamak, bu kadının, bu insanların yüzünü görmemek ona saadetlerin en

— Bu kumaşı alınız Bayım, harpten evvelki *maldır..*
— Harpten evvelki mal mı?.. Kimi kandırıyorsun sen.. Yirmi senelik kumaşa benziyor mu bu?
— Aman efendim, bizde yalanyok, *yani şey..* İtalyan - Habeş harbinden evvelki maldır!

büyüğü gibi görünüyordu. Yalnız nasıl ölecekti?

Kuru kafa hâlâ elinde, sofada dolaşa dolaşa düşünüyor, kendi kendisile konuşmağa devam ediyordu:

— En temizi kurşun... Fakat ben şimdiye kadar mantarlı çocuk tüfeği bile atmış adam değilim. Geçtim beceremem; bir yerimi sakatlarım; dert yetmiyormuş gibi bir de kör filân yaşarım. Hem gecenin bu saatinde tabancayı nereden bulacağım? Ben sabahleyin mutlaka bu hesabı tamamlamış bulunmalıyım. Aşağıki kör bıçaklar tabii olmaz... Mutfağın tavanındaki çiviye bir çamaşır ipi takmak mümkün amma en iğrendiğim ölüm de asılarak ölmektir Allah esirgesin... Kendimi taşlıktaki kuyuya atsam mı acaba? Bu hiç fena bir fikir değil... Yalnız son zamanlarda kuyunun suyu azaldı. Kovayı sallandırdığım zaman dibi takır takır taşlara çarpıyor... Demek ki bizim evin kuyusuna atılmak kendini pencereden kaldırımlara atmaktan farksız... Başı gözü yarılarak ölmek hiç iyi bir şey değil... Halbuki ben yakasında limon çiçeğile güvey girmeğe giden yirmi yaşında bir delikanlı hevesile, ümidile ölüme gidiyorum. Merasim mümkün olduğu kadar eziyetsiz olmalı...

Murat bir zaman daha düşünüp söylendikten sonra nihayet güzel bir ölüm keşfetti: Denizde ölmek.

Bu saatta deniz kıyısında in cin olmıyacaktı. Şimdi buradan çıkarak ağır ağır sahile iner; boş bir sandal bulursa içine atlıyarak biraz açılır, sonra tavuk bağlar gibi ayaklarını iple birbirine bağlıyarak suya atılırdı. Sandal bulunmazsa bu işi mavnaların yanaştığı köprünün ucundan da yapmak mümkündü.

Murat kararını verdikten sonra bir kâğıt kalem aldı, karısına şu mektubu yazdı:

«Belkis!

«Artık eksik helâl et. Kısmet bu kadarmış. Ben kendimi denize atmağa gidiyorum. Kararımın katiliğinden şüphe etme. Ölmek var, dönmek yok. Seni bir çok yıllar «bu böyle kırk yıl gitmez ya... Elbette talih dönecek... Biraz daha dişimizi sıkalım bakalım... Ha bugün, ha yarın» diye aldattım. Kusura bakma. Daha genç sayılırsın... Aklını başına alır, iyice düşünüp taşındıktan sonra efendiden bir adam bulup varırsan mesut olursun. Şimdi biraz üzülüp sıkılsan bile sonradan «Allah razı olsun Murat şu işi vaktinde yaptı. Biraz daha ihtiyarladıktan sonra bu hal başıma geleydi ne yapardım?» diye bana dua edersin... Başkaları karısına ham, hamam bırakır gider. Biz ancak nasihat verebiliyoruz. Ötede beride biraz tablolar var. Bunların yerlerini hatırlamak için derin düşünmek lâzım. Halbuki derin düşünürsem kararımdan dönmek tehlikesi var. Hâsılı bu tablolardan beş on para çıkarabilirsen ister alacaklılara verirsin? İster kendi ihtiyaçlarına sarfedersin. Mal senin olduğu için fazla ilerisine karışmam. Haydi Allaha ısmarladık.»

Murat

Murat bu mektuptan sonra bir mektup daha yazdı. Bu ikinci mektup ev sahibi Hayret Efendiye idi:

«Dünyada tek dostum Hayret Efendi. Ben bu gece kendimi öldürüyorum. Artık pek bunaldım. Sana veda edemediğime pek müteessirim. Bilirsin ki yeryüzünde tek dostum sendin. İki sene evvel kiralarını verememeğe başladığım vakit seninle ileri geri çekiştiğimiz olmuştu. Yerden göğe kadar hakkın vardı. Beş on kuruş tekaüt

aylığından başka bir şeyin yoktu. Kiracından alacağın üç beş lira senin için çok ehemmiyetliydi. Fakat başımda ne ateşler yandığını gördüğün için halime acıdın. Arasıra elime geçen üç beş kuruşu getirdiğim zaman almadın. Sırtımı okşadın. «İleride inşallah resimlerin satılırsa verirsin. Kaçakta değilsin ya» dedin. Hattâ borç diye bana elden para da verdin. Bunların hepsi bu gece maalesef yanıyor. Fakat eminim ki sen bu mektubumu alınca bana paralardan çok fazla yanacaksın.

Son yılların tek güzel hatırası senin odanda mangalının ateşini karıştırarak karşı karşıya geçirdiğimiz saatlardır. Ellerinden öperim.»

Murat

Ressam birinci mektubu sofadaki masanın üstüne bıraktıktan sonra aşağı indi, ev sahibinin mutfağın karşısındaki odasına doğru yürüdü; üç taş basamak çıktıktan sonra eğildi, ikinci mektubu kapının arasından odaya attı. Sonra artık yapılacak işi kalmadığı için kapıyı açtı, sokağa çıktı

İKİNCİ KISIM

— 1 —

Muradın Samatya kıyılarından hareket eden ölüsü on dokuz gün kim bilir nerelerde dolaştıktan sonra nihayet hayırsız adanın kayalığında karar kılmıştı.

Deniz evvelâ bu ufak tefek cılız adamı Balıkpazarındaki pastırma tüccarlarından biri gibi şişirmiş, fakat suların attığı kayalıkta yakıcı güneşin ve sert poyrazın altında geçirdiği bir kaç gün gene eski haline döndürmüştü. Daha doğrusu ondan da beter bir hale!

Balıklardan sonra kargalar da ressamı bir hayli çekiştirip hırpaladıkları için balıkçılar onu buldukları zaman adetâ insan olduğunu anlamakta güçlük çektiler. Bir kolu kopmuş, karnı patlamış, didik didik yüzü tanınmaz bir hale gelmişti.

Balıkçılar vakayı bir gümrükçü motörüne haber verdiler; o da dönüşte ölüyü İstanbula getirerek polise teslim etti.

Gazeteler ve efkârı umumiye gündenberi...

Kadın — Sanatkâr kime derler?
Ressam — Benim gibi parasız geçinene!..

lerdir büyük resim üstadı Muradın feci ölümile meşgul bulunduğu için morga bir meçhul ölü geldiği haber alınır alınmaz ilk akla gelen o oldu.

Gazete muharrirleri, fotoğrafçılar, bir çok meraklılar ve bilhassa ressamlar İstanbulun dört bir tarafından koşuştular. Ölünün muhtelif pozda bir çok fotoğrafları alındı.

Gazeteciler ressamlarla bitip tükenmez mülâkatlara başladılar. Bazıları «çehre çok bozulmuş. Durun bakalım bir yanlışlık olmasın» diye tereddüt gösteriyorlardı. Ressamlar buna şiddetle karşı koyuyorlardı:

— Biz arkadaşımızı tanımaz olur muyuz? Yüzün biraz bozulmuş olmasından ne çıkar? Mesleğe hürmet etmek lâzımdır. Bizim sanatımız bu! Ressam gözü yanılır mı hiç? Tütün eksperi bir balya tütünün bir kaç telini parmağile yoklamak yahut koklamak suretile nasıl hepsini anlarsa biz de bir çehrenin en küçük bir teferrüatını görmekle kime ait olduğunu anlarız. Ressamın bir insanı teşhis etmesi için yerine göre iskeletini görmesi bile kâfidir. İskelet ile zahirî şekil arasındaki rabıtanın inceliğine sizin aklınız ermez.

Ressamlardan bir tanesi daha ileri gitti:

— Böyle cahillikler ayıp, dedi, şu zavallı yarı açık kafa tasına bakın... Bu baş bir dâhi başıdır. Murattan başkasının başı olamaz.

O gün Alay köşkü karınca yuvası gibi işliyordu. Morgta Muradın ölüsünü görenler derhal Güzel Sanatlar Birliğine dönüyorlar ve hararetli münakaşalara girişiyorlardı.

(Arkası var)

Kokusundan Tanırım

Geçen gün idareye gelirken duyduğum bir cümle bende bir çocukluk hatırasını canlandırdı. Eski bir taharri memuruna benzettiğim bir zat, bir polisle konuşuyordu. Bir polisle bir taharri memuru ne konuşur, tabiî suikast meselesi olacak. Taharri memuru:

— Herifleri iyi enselediniz, amma ötekiler ne olacak?

— Onları da enseliyeceğiz.

— Resimleri, şekilleri var mı?

— Varsın olmasın, biz adamı gözünden tanırız.

Polisin meslekî bir itimatla söylediği bu söz, beni otuz sene evvele götürdü.

İptidaî mektebinde idim. Cemal isminde haşarı bir çocuk vardı. Adına Sansar Cemal derlerdi. Bütün mektep elinden elâman çekiyordu.

Pek küçük yaştanberi yaramazlığa alışan Cemal, son zamanlarda sansar gibi muzır bir mahlûk olmuştu. Yalnız muziplikten, fenalıktan zevk alıyordu. Sabahleyin evden çıktığı dakikadan itibaren yaramazlığa başlardı:

Ekmekçi beygirinin palanını çözer, adamcağız beygiri yedeğine alıp ta yürüyünce küfeler devrilir, ekmekler yere yuvarlanır. Bir yabancı sokaktan geçerken:

— Kıs... Kıs!

Diye köpeklere taş atıp hayvanları üstüne saldırır. Ayağı topal Fatma kadının:

— Postacı!

Diye kapısını çalar, oğlundan mektup bekliyen ihtiyarı palas pandıras kapıya koşturur. Kuş kafesini pencerenin önüne asmış bir komşunun duvarına tırmanır, kafesin kapağını açıp kuşu kaçırır, daha hatıra, hayale gelmedik şeyler yapardı. Mektepteki arkadaşları ondan korkardı. Kendisini ele verip te dayak yedirenin vay haline! Kitapları yırtılır, mürekkepleri dökülür, pabuçları kaybolur:

— Aman!

Dedirtinciye kadar yakasını bırakmazdı. Bu yüzden mektepteki bütün muallimlere karşı dehşetli bir cephe hâsıl olmuştu. Bir yaramazlık oldu mu, çocuklar ser veriyorlar, fakat sır vermiyorlardı. Mektepte inzibatı temin imkânsız bir hale gelmişti. Zannederim ki mesele Maarife kadar aksetti. Mektebimizin gürültüsü, disiplinsizliği her tarafa yayılmıştı. Müdür değişti, yeni bir müdür geldi. Ağızdan ağıza dolaşan haberlere göre yeni müdür askermiş. Makedonyada çetecilerle çarpışırken yaralanmış, tekaüt olmuş, maarif hizmetine girmiş. Onu bilhassa bizim mektep gibi disiplini bozulmuş yerlere gönderiyorlarmış. Acımıyor, yasak dinlemiyor, en haşarı çocukları iki günde kuzu yapıyormuş.

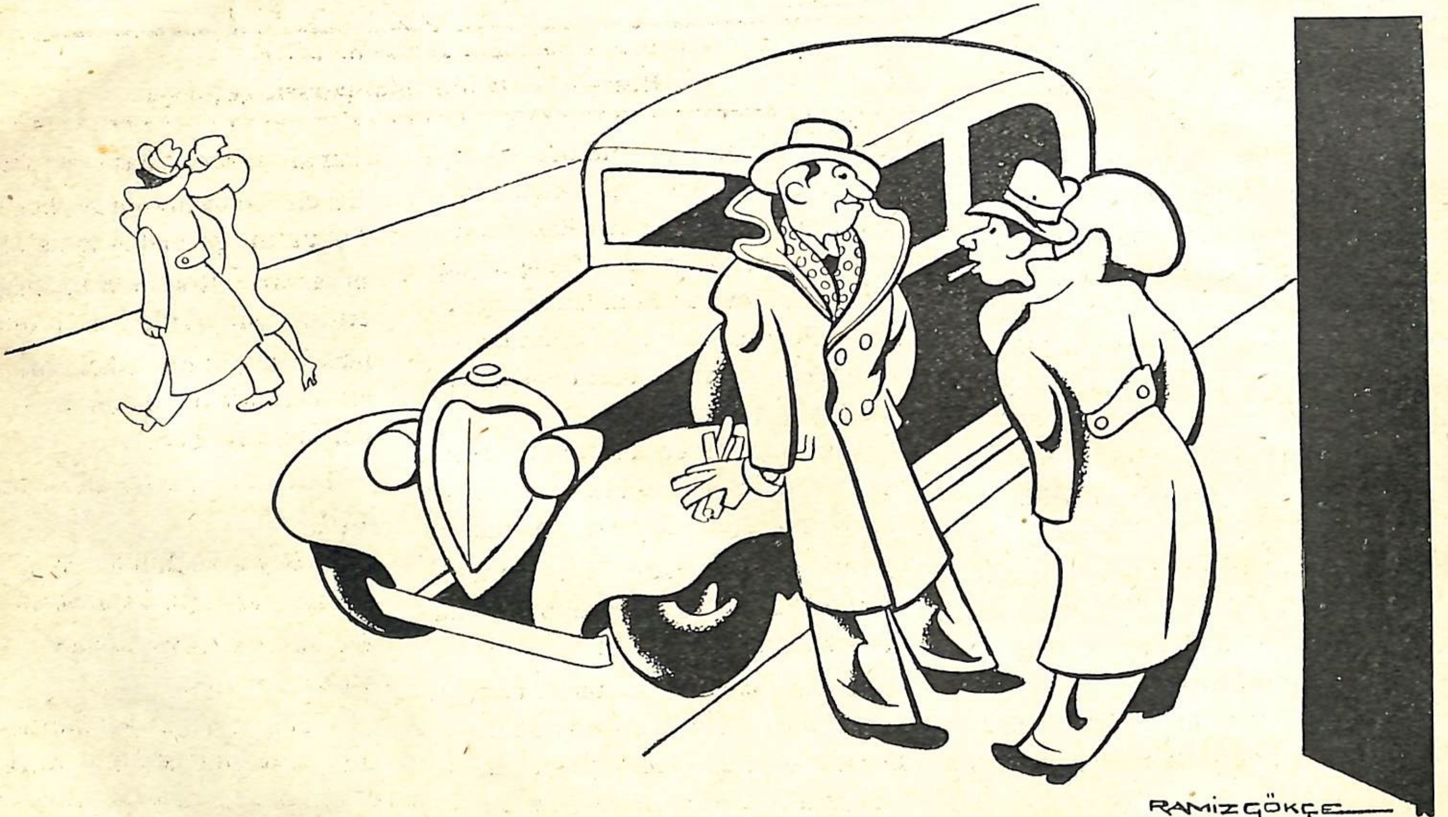
Geldiği günün akşamı paydosta bevvap Bekir Ağaya seslendi:

— Bekir Ağa, kapıyı kilitle, kimse dışarı çıkmıyacak.

— Acaba ne olacak?

Diye içimizde bir korkudur başladı.

— Şayet çıkan olduysa tut kulağından sok içeri!

— Bir senedir pederin yüzünü göremiyorum..
— Ankaraya mı gitti?
— Hayır, sakal koyverdi!

Merakla, korkuyla susuyorduk.

— Sofada tabur olun!

Tabur olduk. Biraz sonra müdür, kaşları çatılmış, suratı asılmış ortamıza geldi. Müthiş bir sesle:

— Çocuklar, dedi, bu mektepte yaramazlık edenler varmış. Uslu duranlara bir şey yok. Fakat yaramazlık edenlere söylüyorum. Akıllarını başlarına alsınlar. Ben yaramazları kokusundan tanırım. Onları ne yapacağım, bilir misiniz? Falakaya yatırır, bayıltıncıya kadar döverim, daha olmazsa şu dirğe kulağından çivilerim, o da olmadı mı?..

Elile tavandaki halkayı işaret etti:

— Şu halkaya asıveririm.

Hepimiz yan gözle tavandaki halkaya baktık.

— Sakın, yaramazlık ederim de yakalanmam, demeyin, ben yaramazları kokusundan tanırım!

*

Üç gün mektepte çıt olmadı, dördüncü gün bizim sansar rahat edememiş olacak ki haberimiz yokken müdürün sandalyasına kocaman bir çuvaldız sıkıştırmış. Müdür, bize coğrafya okutuyordu. Derse gelip sandalyasına oturunca koca çuvaldız (caz!) diye kaba etine saplandı. Hiç sesini çıkarmadı. Yalnız can acısından suratı buruştu. Elile çuvaldızı çıkarıp masanın üstüne koydu. Asık bir suratla derse devam etti. Bir fırtına kopacağını hissediyorduk, fakat ne olacağını tahmin edemiyorduk. Son dersti. Zil çalınca:

— Kimse yerinden kımıldamasın!

Dedi. Ayağa kalktı. Bevvaba seslendi:

— Bekir Ağa, bu sınıf yerinde kalacak. Öteki çocuklar çıktıktan sonra kapıyı sürmele. Bana haber ver. Bir kaç dakika sonra Bekir Ağa, geldi.

— Kapıyı sürmeledim müdür bey!

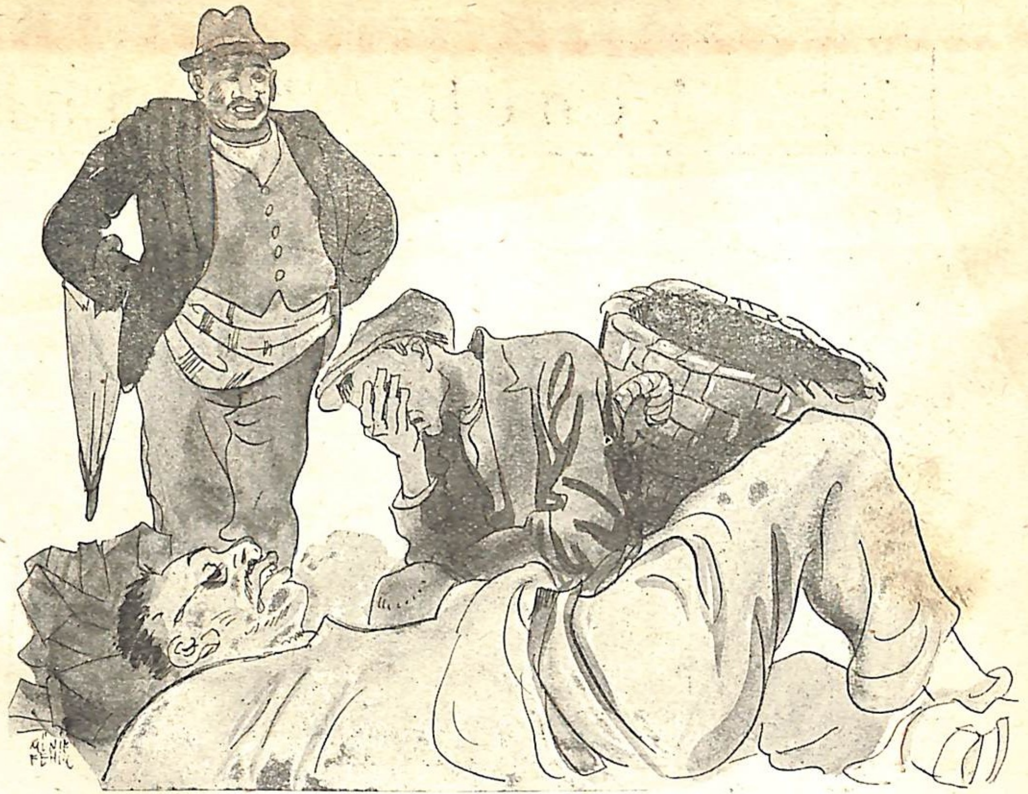
Dedi. Ona:

— Pekâlâ!

Diye başını salladıktan sonra bize döndü:

— Sandalyaya çuvaldız koyan edepsiz kimse meydana çıksın.

Kimse yerinden kımıldamadı.

— Ah, ah.. Beni bıraktın da nerelere gittin!..
— Akraban mıydı?..
— Hayır, müşterimdi: Her akşam meyhaneden evine küfe ile ben götürürdüm!..

— Ben kabahati olanı kokusundan tanırım.

Kimsede çıt yok.

— Meydana çıkmazsa cezası üç misli olur.

Gene kimse hareket etmedi. Müdür bağırdı:

— Bekir Ağa, falakayı getir.

Bekir Ağa falakayı getirdi.

— Çıkacak mı? Bekir Ağa, benim kırbacımı getir.

Bekir Ağa, siyah kalın bir kırbaç getirdi.

— Bir daha söylüyorum, çıkacak mı, çıkmıyacak mı?

Gene kimsede ses yok.

— Bekir Ağa, çiviyle keseri getir.

Hepimiz için için korkudan titriyorduk. Fakat kimin yaptığını bilmediğimiz için kabahatliyi haber veremiyorduk.

— Son defa söylüyorum, yapan meydana çıkacak mı? Bekir Ağa, yağlı ipi getir.

İp gelip masaya kondu. Müdür bey:

— Şimdi ben o edepsizi bulurum. Birer birer önümden geçin!

Titreye titreye önünden geçerek, sağ tarafta tabur olmaya başladık.

Sıra Cemale gelince çocukların arasında bir hareket oldu. O geçerken çocuklar çekine çekine söylenmeğe başladılar:

— Pöf, kokuyor... Sürünmeden geç!

Cemal, meydana çıkan işkence aletleri karşısında korkusundan büyük bir kabahat işlemişti. Ayaklarını sürüye sürüye gidiyordu. Müdür, sansarı kulağından yakaladı:

— Seni edepsiz seni, sandalyaya çuvaldız korsun ha...

— Bir daha yapmam..

Bir elinde kırbaç, bir elinde sansarın kulağı odasına götürdü.

Ne yaptığını bilmiyorum. Fakat o günden sonra sansar Cemali mektepte göremedik. Artık hepimiz uslu oturuyor, kabahatliyi kokusundan tanıyan bu müthiş müdürün karşısında hiç kimse yaramazlık etmeye cesaret edemiyordu. **Fiske**

